

Suomen ensimmäinen luonnonsuojelulaki 1923 -juhlarahan suunnittelukilpailu

Valtiovarainministeriön asettama juhlarahalautakunta järjestää suunnittelukilpailun Suomen ensimmäinen luonnonsuojelulaki -juhlarahan taiteellisen suunnittelun toteutuksesta. Aiheesta lyödään nimellisarvoltaan 100 euron kultainen juhlaraha vuonna 2023. Juhlaraha-aiheella halutaan nostaa esille Suomen luonnonsuojelulainsäädännön ja Suomen luonnon monimuotoisuuden merkitystä.

Suomen luonnonsuojelulaki 100 vuotta

Suomen luonnon ja sen monimuotoisuuden turvaamisen kannalta keskeiset suojelukeinot löytyvät luonnonsuojelulaista, joten se muodostaa selkärangan luonnonkirjon suojelulle. Ensimmäinen luonnonsuojelulaki tuli voimaan vuonna 1923. Sen esitöistä ilmenevä kestävyystavoite oli aikaansa edellä ja se muodostaa keskeisen näkökulman tähän lähes 100 vuotta vanhaan lakiin. Tosiasiassa luonnonsuojelun laajempaa merkitystä ei kuitenkaan täysin ymmärretty 1920-luvun yhteiskunnassa. Näkökulma suojeluun oli säilyttävä ja ihmiskeskeinen.

Kestävyys taloudellinen ja sosiaalinen ulottuvuus voi kuitenkin toteutua vain ekologisen kestävyys, eli planeetan, rajoissa. Suomessa valmistellaan uutta luonnonsuojelulakia, joka on tarkoitus antaa hallituksen esityksenä eduskunnalle vuoden 2022 keväällä. Nykyinen luonnonsuojelulaki kumosi vuoden 1923 luonnonsuojelulain tultuaan voimaan vuonna 1997. Valmisteilla olevassa luonnonsuojelulaissa luonnon monimuotoisuuden eli biodiversiteetin turvaaminen on asetettu lain keskeiseksi tavoitteeksi.

Valmisteilla oleva ja voimassa oleva luonnonsuojelulaki sisältää yhä sellaista arvokkaiden luontokohteiden suojelua, jonka tausta on vuoden 1923 laissa. Arvokkaiden kohteiden suojelussa varsinaiset luonnonsuojelualueet ovat tärkeimpiä suojelukeinoja. Vuoden 1923 lailla mahdollistettiin paitsi valtion myös yksityisten alueiden suojelu. Nykyisin luonnonsuojelualueiden toteuttamistapojen valikoima on monipuolisempi sisältäen kansallispuistot, luonnonpuistot ja muut suojelualueet. Jälkimmäiset voivat olla myös yksityisiä suojelualueita. Yksityisten alueiden suojelu pyritään toteuttamaan ensisijaisesti vapaaehtoisin keinoin, esimerkiksi sopimuksin, ellei huomattava yleinen luonnonsuojeluetu vaadi alueen lunastamista valtiolle.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamista voidaan perustella sekä ihmiskeskeisistä arvoista että luonnon itseisarvosta lähtien. Jälkimmäistä keskustelua arvoista ei vielä käyty vuoden 1923 lain esitöissä. Sen sijaan suojelulla ymmärrettiin jo silloin olevan sivistyksellistä merkitystä. Sen katsottiin olevan tarpeen ihmisten ja yhteiskunnan yleisen edun näkökulmasta. Suojelualueiden virkistysarvot ovat nykyisinkin, erityisesti koronapandemian aikana, osoittautuneet hyvin tärkeiksi ihmisten hyvinvoinnin kannalta.

Sadassa vuodessa on lisääntynyt merkittävästi ymmärrys eri syistä, jotka vaikuttavat luonnon ja sen monimuotoisuuden heikkenemiseen. Luonnonsuojelulakia ja muuta ympäristölainsäädäntöä on monin tavoin kehitetty sinä aikana. Vuoden 1923 luonnonsuojelulaki on ollut tärkeä ensiaskel biodiversiteettia turvaavan lainsäädännön kehityksessä. Vaikka kyseistä lakia on sen kumoamisen jälkeen täydennetty uusilla suojelukeinoilla, kohdesuojelun tarvetta 100 vuotta sitten perustelleet taloudellisen kehityksen varjopuolet ovat edelleen ajankohtaisia. Kokonaisvaltainen luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää yhä yhteiskunnallisen kehityksen muuttumista ekologisesti aiempaa kestävämmäksi ennen kuin luontokato voidaan kunnolla pysäyttää.

Lähde: Tekstin pohjana on käytetty ympäristöoikeuden professori Kai Kokon kirjoittamaa asiantuntijalausuntoa juhlarahalautakunnalle.

Juhlaraha

Juhlarahat ovat keräilyesineitä, jotka välittävät suomalaiselle yhteiskunnalle ja valtiolle tärkeitä arvoja. Juhlarahojen aiheiden tulee pääsääntöisesti kattaa laajempia yhteiskunnallisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia, vaikka kyse olisikin yksittäisten henkilöiden, tapahtumien tai ilmiöiden muistamisesta. Suomessa on lyöty ja laskettu liikkeeseen juhlarahoja vuodesta 1951 lähtien, jolloin julkaistiin Helsingin olympiakisojen juhlaraha.

Jokaisesta suomalaisesta juhlarahasta julkaistaan asetus. Asetuksen myötä juhlarahat saavat virallisen asemansa ja nimellisarvonsa, mikä tekee kaikista juhlarahoista laillisia maksuvälineitä Suomessa.

Juhlarahojen myyntihinnat ovat yleensä korkeampia kuin niiden nimellisarvot. Vaikka juhlarahat ovat laillisia maksuvälineitä, ne eivät ole käyttörahoja eikä niitä siten ole tarkoitettu käytettäväksi maksuliikenteessä.

SUUNNITTELUKILPAILUN SÄÄNNÖT

Kilpailussa noudatetaan tässä asiakirjassa mainittuja suunnittelukilpailun sääntöjä, jotka pohjautuvat soveltuvin osin Suomen Taiteilijaseuran kuvataidekilpailujen sääntöihin. Mahdollisissa ristiriitatilanteissa noudatetaan tässä asiakirjassa mainittuja suunnittelukilpailun sääntöjä.

Tämä kilpailuohjelma julkaistaan 08.03.2022 ja kilpailuohjelma on nähtävillä Suomen Taiteilijaseuran internetsivuilla.

Kilpailuohjelma on hyväksytty Suomen Taiteilijaseurassa 07.02.2022.

1. OSALLISTUJAT

Suunnittelukilpailuun voivat osallistua kaikki Suomessa asuvat henkilöt ja ulkomailla asuvat Suomen kansalaiset.

2. JUHLARAHAN KUVAUS

Juhlaraha on nimellisarvoltaan 100 euroa, ja se lyödään Au917 kultaseoksesta. Rahan halkaisija on 22 mm, siinä on kulutusreuna ja sileä ulkoreuna.

3. KILPAILUTYÖT

Malli

Kilpailuehdotuksiin tulee sisältyä huolellisesti viimeistellyt mallit rahan kummastakin puolesta erikseen. Mallien tulee olla tehty kestävästä materiaalista ja väriltään valkoisia (esim. kipsi tai muovi). Sivulla 8 esitetään rahan mallille asetettavat tekniset vaatimukset, ja sivulla 9 on kuvattuna mallin mitat. Juhlarahalautakunta suosittelee, että kilpailijat toimittavat lyhyen tiivistetyn kirjallisen selityksen designin kuva-aiheesta.

Vaihtoehtoisesti mallit voidaan toteuttaa 3D-tulosteina. Tällöin kilpailijan tulee liittää ehdotukseensa sähköinen tiedosto 3D-malleista (1:1 3D STL- tai 1:1 3D VND-tiedostomuotoisen kuvan 3D-malli) fyysisten 3D-mallien lisäksi. Kilpailijan tulee poistaa kaikki mahdolliset tekijätiedot tiedostoista. Tiedostoja voidaan hyödyntää kohdassa 5. MUUT EHDOT JA TEKIJÄNOIKEUDET edellytettävässä juhlarahan viimeistelyssä.

Kilpailijat voivat halutessaan toimittaa myös 1:1 vektorigrafiikkakuvan juhlarahan kuva-aiheesta.

Ääriiviokuva

Kilpailijoiden tulee lisäksi laatia virallista asetusta varten mustavalkoinen ja selkeä ääriiviokuva (ns. viivapiirroskuva, "asetuskuva") tietokoneella tai mustalla kynällä (kärki n. 0,5 mm) rahan molemmista puolista siten, että ne ovat rinnakkain samalla A4-kokoisella valkoisella paperiarkilla. Rahan halkaisijan tulee ääriviivakuvassa olla 12 cm. Arvomerkinnän "100 €" sisältävän puolen tulee olla arkin oikealla puolella. Ääriviivakuvasta tulee käydä ilmi kaikki oleelliset elementit ja yksityiskohdat teksteineen ilman varjostuksia. Sivulla 9 on esimerkki ääriviivakuvasta. Ääriiviokuva ei vaikuta kilpailutyön arvosteluun.

Rahassa on oltava seuraavat yksityiskohdat:

- vuosiluku ”2023”
- arvomerkitä ”100 €”
- teksti ”SUOMI FINLAND”
- juhlarahan mallissa halkaisijaltaan 12 mm kokoinen ympyrä rahan lyöjän logoa varten
- taiteilijan sukunimen alkukirjain, jonka mallissa tulee olla ”A”

Suunnittelija voi halutessaan sisällyttää ehdotukseensa tekstit ”LUONNONSUOJELU” ja ”NATURSKYDD” kirjoitettuna. Tekstin tulee olla sekä suomeksi että ruotsiksi.

Halutessaan suunnittelija voi hyödyntää muita tekstejä rahan kuva-aiheessa. Kaikki juhlarahassa esiintyvät tekstit tulee olla sekä suomeksi että ruotsiksi. Suunnittelijan tulee ottaa huomioon juhlarahan pieni kuvapinta kuva-aiheen ja tekstien suunnittelussa.

Euroopan unionin neuvoston päätösten (Collector coins – Council conclusions 5.XI.2002) mukaisesti juhlarahoissa ei saa käyttää kuvia, jotka ovat samankaltaisia kuin euromääräisissä käyttörahoissa.

Vaikka juhlarahojen aiheet useimmiten juontavat historiasta, juhlarahat ovat oman aikansa tuotteita. Teosten tulee olla tekijänsä itsenäisiä taideteoksia.

Juhlarahan suunnittelukilpailun osallistujilta toivotaan taiteellisia, aiheen- ja ajanmukaisia sekä toteutuskelpoisia kilpailuehdotuksia.

Numerointi:

Rahasta voidaan numeroida 500 ensimmäistä kolikkoa (esim. ”004/500”). Suunnittelijan tulee ottaa huomioon tämä mahdollisuus designissa.

4. KILPAILUEHDOTUSTEN NIMEÄMINEN JA YHTEYSTIEDOT

Kilpailuehdotukset on varustettava nimimerkillä ja mukaan on liitettävä samalla tunnuksella varustettu suljettu kirjekuori, joka sisältää tekijän yhteystiedot (nimi, osoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite).

5. MUUT SÄÄNNÖT JA TEKIJÄNOIKEUDET

Kilpailuehdotukset eivät saa olla aikaisemmin julkistettuja. Jos kilpailuehdotuksessa käytetään aiheena tekijänoikeudenalaisia teoksia tai niiden osia, tulee kilpailuehdotukseen liittää selvitys käytettyjen teoksien alkuperästä sekä todistus siitä, että teoksen käytölle on lupa. Kilpailuehdotuksen tekijä vastaa itse mahdollisista tekijänoikeusmaksuista.

Se tekijä, jonka ehdotus valitaan toteutettavaksi, sitoutuu samalla viimeistelemään mallit rahan lyöntivaatimusten mukaisiksi sekä luovuttamaan mallit ja ehdotukseen liittyvät taloudelliset tekijänoikeudet valtiolle. Suunnittelija solmii erillisen sopimuksen valtiovarainministeriön kanssa taloudellisten tekijänoikeuksien siirtymisestä valtiolle. Teoksen moraaliset oikeudet säilyvät taiteilijalla. Toteutettavan kuva-aiheen suunnittelija sitoutuu myös toimittamaan valtiovarainministeriölle lopullisen version asetuskuvasta, joka vastaa lyötävän juhlarahan kuva-aihetta. Toteutettavan kuva-aiheen pohjalta valmistetaan mahdollisesti myös kahden euron erikoisraha vuonna 2023.

Muut kilpailijat säilyttävät oikeutensa ehdotuksiinsa, mutta palkitut kilpailijat luovuttavat mallit juhlarahalautakunnalle ilman eri korvausta.

Osallistuessaan kilpailuun osallistuja samalla hyväksyy tämän kilpailuohjelman säännöt.

6. PALKINNOT

Kilpailussa jaetaan seuraavat palkinnot:

- Ensimmäinen palkinto, toteutettava työ: 8 000 euroa
- Toinen palkinto: 3 000 euroa
- Kolmas palkinto: 2 000 euroa

Palkintolautakunta voi yksimielisellä päätöksellään jakaa palkintosumman toisinkin.

Palkinto ei ole palkinnon saajalle palkkaa, vaan muuta veronalaista ansiotuloa.¹

Mikäli suunnittelija ei täytä kohdan 5. MUUT SÄÄNNÖT JA TEKIJÄNOIKEUDET velvoitteita tai suunniteltu työ tämän kilpailun sääntöjä juhlarahalautakunta voi periä palkintosumman takaisin ja päättää toteutettavasta työstä erikseen.

1. Palkinnosta ei peritä mitään sosiaalivakuutusmaksuja eikä pidätetä ennakonpidätystä palkintoa maksettaessa. Palkinnon maksaja ilmoittaa tiedon palkinnosta Tulorekisteriin. Palkinnon saaja ilmoittaa veroilmoitusta antaessaan saadun palkinnon muissa ansiotuloissa ja maksaa palkinnosta verot.

7. KILPAILUAIKA

Kilpailuaika päättyy perjantaina 27.05.2022 klo 16:00, johon mennessä kilpailuehdotukset on toimitettava Ateneumin taidemuseoon Kaivokatu 2, 00100 Helsinki. Työt voi toimittaa joko postitse tai tuoda Ateneumin turvavalvomoon, sisäänkäynti tapahtuu rakennuksen C-ovesta. Kilpailuehdotuksia otetaan vastaan arkipäivisin klo 8:00-16:00.

Ehdotukset tulee toimittaa Ateneumin taidemuseolle hyvin suljetuissa paketeissa, ja olla osoitettuna kilpailusihteerille Lene Wahlstenille, Ateneumin taidemuseo.

8. KILPAILUN TUOMARISTO

Palkintolautakunnan muodostavat seuraavat henkilöt:

– Juhlarahalautakunta:

- Timo Huusko, intendentti, Ateneumin taidemuseo (pj)
- Juha Halonen, budjettineuvos, valtiovarainministeriö (varapj)
- Heli Snellman, toimistopäällikkö, Suomen Pankki
- Henrika Tandefelt, FT, dosentti, Helsingin yliopisto
- Pirjo Sanaksenaho, TkT, professori, Aalto-yliopisto
- Tuomas Sukselainen, VTT

– Joonas Ahlava, TaM, kuvataiteilija, Suomen Taiteilijaseuran nimeämä edustaja

Palkintolautakunta käyttää juhlarahan toimittajan (rahan lyöjä) edustajaa tai erillistä asiantuntijaa rahan toteutettavuuden teknisenä asiantuntijana.

Palkintolautakunnan sihteerinä toimii Lene Wahlsten Ateneumin taidemuseosta.

Kilpailutöiden arvostelussa kiinnitetään huomiota ehdotuksen taiteellisuuteen, aiheen- ja ajanmukaisuuteen sekä toteutuskelpoisuuteen.

9. TULOSTEN JULKISTAMINEN

Tulos annetaan tiedoksi palkittujen ehdotusten tekijöille henkilökohtaisesti.

Kilpailutuloksista tiedotetaan prosenttiperiaatteen verkkosivuilla (<https://prosenttiperiaate.fi/>).

Kilpailu ratkeaa 30.06.2022 mennessä.

10. KILPAILUTÖIDEN PALAUTUS

Palkitsematta jääneitä kilpailutöitä säilytetään 2 kk kilpailun päättymisestä, jonka jälkeen ne automaattisesti hävitetään, mikäli kilpailijat eivät ole niitä noutaneet Ateneumin taidemuseosta. Kilpailuehdotusten noutamisesta tulee sopia kilpailun päättymisen jälkeen etukäteen juhlarahalautakunnan sihteerin Lene Wahlstenin kanssa.

Palkitut kilpailutyöt siirtyvät valtiovarainministeriön omistukseen. Palkitut kilpailutyöt säilytetään juhlarahalautakunnan arkistossa kilpailun päättymisen jälkeen.

11. LISÄTIEDOT

Lisätietoja kilpailun käytännön asioista antaa kilpailusihteerin, Lene Wahlsten, lene.wahlsten@ateneum.fi, puh. 050-5150834

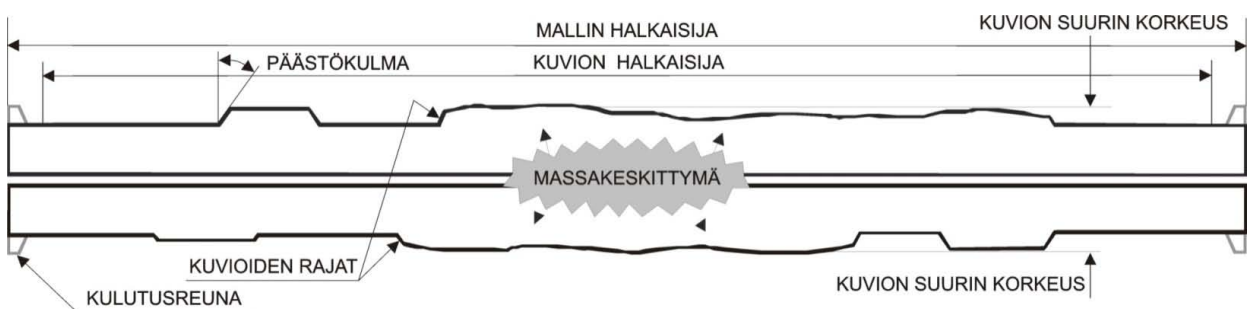
Kilpailuohjelmaa tai -ehtotuksia koskevia lisäkysymyksiä voi esittää kilpailun välityshenkilölle, Suomen Taiteilijaseuran kilpailuasiamies, Aura Lehtonen, aura.lehtonen@artists.fi, puh. 050-434 4280

Kysymykset on esitettävää 13.04.2022 mennessä. Saapuneet kysymykset vastauksineen ovat kaikkien nähtävillä 29.04.2022 mennessä internet-osoitteessa <https://www.artists.fi/fi/ajankohtaista/ilmoitustaulu#taidekilpailut>.

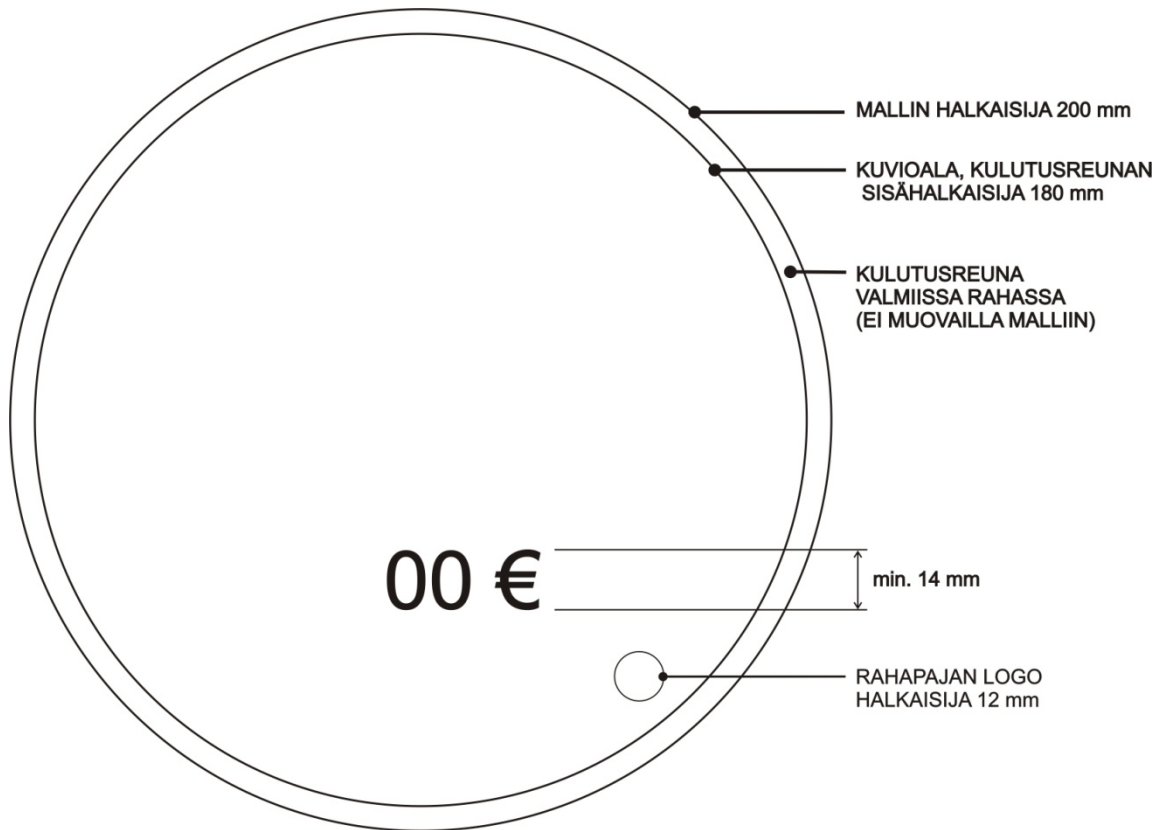
Juhlarahan mallin tekniset vaatimukset

1. Malli tehdään kestävästä materiaalista ja sen tulee olla väriltään valkoinen (esim. kipsi tai muovi).
2. Mallin halkaisija on n. 200 mm.
3. Rahan kuvio tulee sommitella mallin sisäpuolelle, jonka halkaisija on n. 180 mm.
4. Malliin ei saa tehdä kynällä merkintöjä.
5. Kuvion suurin korkeus peruspinnasta on 2,5 mm. Ohuiden kohtien (köydet tms.) korkeus saa kuitenkin olla enintään 0,2 kertaa kuvion leveys peruspinnasta.
6. Molempinpuolista korkeaa kuviota tulisi välttää (katso piirroksessa kohta "Massakeskittymä").
7. Päästökulma on vähintään 25 astetta pystysuorasta.
8. Arvomerkinnän numeroiden ja merkkien korkeuden tulee olla vähintään 14 mm.
9. Kuvioiden rajojen tulee olla selvät.
10. Malliin voi halutessaan tehdä kulutusreunan.

Alla olevassa kuvassa mallit on esitetty "selät vastakkain", jotta kuvioiden sijainti rahassa olisi havainnollinen.

3D-mallin mitat

Mallin ääriiviokuva

Esimerkki: Hella Wuolijoki ja tasa-arvo -juhlaraha, julkaisuvuosi 2011, nimellisarvo 10 euroa. Suunnittelija: Petri Neuvonen.

